

بررسی اثر مفاهیم حسابداری بر همزمانی قیمت سهام

دکتر جواد نیک کار^۱ ©

استادیار، حسابداری، دانشکده علوم انسانی، واحد تهران شرق، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

آرزو فتحعلیان

کارشناس ارشد حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شرق

(تاریخ دریافت: ۹ بهمن ۱۴۰۰؛ تاریخ پذیرش: ۱۸ تیر ۱۴۰۱)

هدف: هدف این پژوهش، بررسی اثر مفاهیم حسابداری بر همزمانی قیمت سهام در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است. مفاهیم حسابداری در این پژوهش شامل مسئولیت اجتماعی شرکت، اجتناب مالیاتی، محافظه کاری حسابداری، هزینه سیاسی و سیاست تقسیم سود شرکت است. روش: بدین منظور پنج فرضیه برای تدوین و داده‌های مربوط به ۱۳۱ شرکت عضو بورس اوراق بهادار برای دوره‌ی زمانی بین سالهای ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۸ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. الگوی رگرسیون پژوهش با استفاده از رهیافت داده‌های تابلویی با رویکرد اثرات تصادفی، بررسی و آزمون شد. یافته‌ها: نتایج نشان داد، مسئولیت اجتماعی شرکت با افزایش سطح نظارت و مسئولیت‌پذیری سبب کاهش عدم تقارن اطلاعاتی و پیچیدگی اطلاعات شده که در نهایت به کاهش همزمانی قیمت سهام منجر شده است. همچنین، نتایج بیانگر آن است که اجتناب مالیاتی شرکت و محافظه کاری حسابداری با توجه به اثری که در کاهش شفافیت و افزایش پیچیدگی اطلاعات دارند سبب افزایش سطح همزمانی قیمت سهام شده است. اما، دیگر نتایج موید آن است که هزینه سیاسی شرکت و سیاست تقسیم سود شرکت تأثیر معناداری بر همزمانی قیمت سهام ندارد. نتیجه‌گیری: نتایج پژوهش بیانگر آن است مفاهیم حسابداری با توجه به تأثیری که می‌تواند بر محیط اطلاعاتی شرکت، میزان شفافیت شرکتی و سطح نظارت لازم داشته باشد به عنوان عاملی اثر گذار بر سطح همزمانی قیمت سهام در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است.

واژه‌های کلیدی: همزمانی قیمت سهام، مفاهیم حسابداری، محیط اطلاعاتی شرکت و سطح شفافیت.

^۱ j.nickar@gmail.com

مقدمه

همزمانی قیمت سهام^۱ سنجهای برای انعکاس میزان نسبی اطلاعات خاص شرکت در قیمت سهام است که موضوع نسبتاً جدیدی در حوزه پژوهش‌های مالی و اقتصادی محسوب می‌شود و با توسعه اقتصادی، ثبات بازارهای مالی و کارایی بازار رابطه نزدیکی دارد. زیرا، معیاری برای اندازه‌گیری آگاهی‌دهندگی قیمت، قیمت‌گذاری دارایی‌ها، پیش‌بینی ریزش قیمت سهام، نقدشوندگی سهام و... است. وجود اختلال در جریان انتقال اطلاعات خاص شرکت به بازار و عدم انعکاس تمام اطلاعات سطح شرکتی در هر لحظه از زمان در قیمت سهام سبب همزمانی بالاتر قیمت سهام و ناکارایی بازار می‌گردد [۱۷]. بالعکس، هر چه میزان اطلاع‌رسانی شرکت بهتر و بیشتر باشد، قدرت تحلیل سرمایه‌گذاران حقیقی و حقوقی بالاتر خواهد رفت و بازار سرمایه به سمت کارایی بیشتر پیش می‌رود [۹]. همچنین، اطلاعات نامتقارن سبب بروز پدیده گزینش مغایر^۲ [۲۰] و کاهش نقدشوندگی بازار و افزایش هزینه معاملات سرمایه‌گذاران ناآگاه می‌گردد [۱۸]. زیرا، در شرایط بروز مشکل گزینش مغایر ممکن است دلان با معامله‌گرانی به معامله بپردازند که اطلاعات برتری دارند و اوراق بهادار را زیر قیمت خریداری و بالای قیمت می‌فروشند [۱۴].

بنابراین، مفاهیم حسابداری نظیر مسئولیت اجتماعی، سیاست تقسیم سود، محافظه‌کاری حسابداری، هزینه‌های سیاسی و اجتناب مالیاتی شرکت‌ها که جریان انتقال اطلاعات از شرکت به بازار را تحت تأثیر قرار می‌دهند از جمله عواملی است که می‌توانند بر همزمانی قیمت سهام نیز تأثیر بگذارند [۴]. از این رو؛ پژوهش حاضر به بررسی تأثیر مفاهیم حسابداری بر همزمانی قیمت سهام در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداخته شده است.

مبانی نظری

ارزش یک بنگاه اقتصادی در قیمت سهام آن در بازار اوراق بهادار انعکاس می‌یابد. زیرا، قیمت اوراق بهادار تخمین مناسبی از ارزش ذاتی یک بنگاه و علامت مناسبی برای تخصیص منابع است. بر این اساس، چنانچه شرکتی درست عمل نماید، قیمت سهام آن در بازار افزایش یافته و در صورت نیاز می‌تواند سرمایه خود را آسان‌تر تأمین کند. حال با توجه به این که هدف سرمایه‌گذاران از سرمایه‌گذاری در سهام شرکت‌ها، کسب بازده معقول است و بازده سهام نیز از دو بخش تغییرات قیمت سهام و سود سهام دریافتی تشکیل می‌شود؛ قیمت سهام و تغییرات آن از معیارهای اصلی تصمیم‌گیری در خرید و فروش سهام است [۱].

اما، قیمت سهام خود از دو عامل حرکت بازار و اطلاعات خاص شرکتی تبعیت می‌کند. پایین بودن همزمانی بازده سهام شرکت‌ها بیانگر وابستگی کمتر قیمت آنها به حرکت بازار است؛ چون مقدار بیشتری از اطلاعات خاص شرکتی وجود دارد که فعالان بازار به آن اعتماد می‌کنند. بنابراین، اطلاعات خاص شرکتی رکن اصلی تصمیم‌گیری‌های درست و آگاهانه اقتصادی است [۱۲] و شفافیت بالاتر و افشای کامل‌تر آنها در کاهش همزمانی قیمت سهام بسیار موثر است [۶].

¹ Stock Price synchronicity

² Adverse Selection

- در این وضعیت، حرفه حسابداری نقش بسزایی در شفاف‌سازی اثرات مالی و زیست محیطی فعالیت‌های اقتصادی دارد و باید در خصوص اندازه‌گیری، ارزیابی، افشای عملکرد زیست محیطی و اجتماعی در صورت‌های مالی یا پیوست‌های آن مسئولانه رفتار کند [۱۱]. در این پژوهش منظور از مفاهیم حسابداری پنج متغیر مسئولیت اجتماعی، سیاست تقسیم سود، محافظه‌کاری حسابداری، اجتناب مالیاتی و هزینه‌های سیاسی شرکت‌ها است که بررسی اثر آنها بر همزمانی قیمت سهام مسئله اساسی پژوهش را شکل می‌دهد.
۱. مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها از جستارهای «اخلاق کسب‌وکار» است که به نقش شرکتها در حوزه اجتماع می‌پردازد و به صورت «فعالیت‌هایی که پیش برنده سود و منفعت اجتماعی بوده و از منافع سازمان و آن چیزی که قانون بایسته می‌دارد فراتر است» تعریف شده است.
 ۲. سیاست تقسیم سود یکی از تصمیمات بلندمدت و استراتژیک شرکتها بوده و روی تصمیمات مالی و سرمایه‌گذاری اثرگذار است. یکی از عوامل تاثیرگذار در تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران، صورت سود و زیان و اقلام آن می‌باشد. مدیریت شرکت همواره باید در خصوص نگهداری و یا توزیع تمام یا بخشی از سود سهام نقدی تصمیم‌گیری کند [۷]. تقسیم سود از دو جنبه بسیار مهم، قابل بحث است. از یک طرف عامل اثرگذار بر سرمایه‌گذاری‌های پیش‌روی شرکت‌ها است. از طرف دیگر بسیاری از سهامداران شرکت خواهان تقسیم سود نقدی هستند [۲].
 ۳. محافظه‌کاری حسابداری روشی است که طبق آن، در واکنش به اخبار بد، شناسایی عایدات و خالص دارایی‌ها کاهش می‌یابد و در واکنش به اخبار خوب، شناسایی عایدات و خالص دارایی‌ها افزایش نمی‌یابد. اما بیشتر محققان در مباحث مربوط به ارزش‌گذاری دارایی‌ها، بیشتر به تعریف فلسام و اولسونز^۱ [۱۵] از محافظه‌کاری استناد می‌کنند که محافظه‌کاری حسابداری را به صورت "انتظار این که خالص ارزش دارایی‌های گزارش شده توسط یک شرکت، در بلندمدت از ارزش بازار آن کمتر خواهد بود" تعریف کرده‌اند.
 ۴. اجتناب مالیاتی، از خلأهای موجود در قانون مالیات‌ها نشات می‌گیرد. در اینجا فرد به منظور کاهش قابلیت پرداخت مالیات، خود دنبال راه‌های گریز می‌گردد. در اجتناب از مالیات، مؤدی مالیاتی دلیلی ندارد نگران احتمال افشا شدن باشد، چرا که او الزاماً تمامی مبادلات خود را با جزئیات آن البته به شکل غیرواقعی، یادداشت و ثبت می‌کند.
 ۵. هزینه‌های سیاسی؛ هزینه‌هایی است که برای تداوم فعالیت و حیات موسسه تجاری بنا به الزامات قانونی و عرفی و محیط اقتصادی ضروری می‌باشد. بنابراین، آشنایی با اثر فرآیند و تصمیمات سیاسی بر عملکرد شرکتها ضرورت ویژه‌ای دارد و تشخیص و کنترل این هزینه‌ها می‌تواند میزان سودهی و توان رقابتی شرکتها در بازارهای داخلی و حتی بین‌المللی را افزایش دهد [۲۴].

¹ Feltham & Ohlsons

مروری بر پیشینه پژوهش

گاسن و همکاران^۱ [۱۶] رابطه عدم نقدشوندگی سهام و همزمانی قیمت سهام را در یک نمونه بزرگ بین‌المللی شامل ۳۷۷۵۹۸ سال-شرکت در ۵۰ کشور طی بازه زمانی ۱۹۹۰ الی ۲۰۱۲ بررسی نموده که نتایج نشان دادند بین عدم نقدشوندگی سهام و همزمانی قیمت سهام در بین کشورها، شرکت‌ها و در طول زمان رابطه منفی غیرخطی وجود دارد.

کیو و همکاران^۲ [۲۳] به بررسی تأثیر اعتماد اجتماعی بر همزمانی قیمت سهام در ۱۴۷۲۶ سال-شرکت شرکت‌های پذیرفته در بورس چین طی بازه زمانی ۲۰۰۶ الی ۲۰۱۵ پرداخته که نتایج نشان داد اعتماد اجتماعی بر میزان اطلاعات خاص شرکت که به قیمت‌های سهام وارد می‌شود تأثیر مثبت و معناداری دارد. همچنین اعتماد اجتماعی بر همزمانی قیمت سهام تأثیر دارد.

نیفار و آجیلی^۳ [۲۱] به بررسی رابطه ویژگی‌های مدیرعامل، عدم شفافیت حسابداری و همزمانی قیمت سهام در شرکت‌های غیرمالی آلمانی در بازه زمانی ۷ ساله بین ۲۰۰۸ الی ۲۰۱۴ پرداخته و نتایج نشان داد تخطی مالیاتی و مدیریت سود رابطه مثبت معناداری با همزمانی قیمت سهام دارد. همچنین سن مدیرعامل اثر معکوس معناداری بر رابطه بین تخطی مالیاتی و همزمانی قیمت سهام شرکت‌ها دارد. سایر نتایج نیز حاکی از این است که دوره تصدی مدیرعامل تأثیر مثبت معناداری با همزمانی قیمت سهام دارد. اوناوا و همکاران [۲۲] به بررسی رابطه اجتناب مالیاتی شرکت، نسبت بدهی و حاکمیت شرکتی شرکت‌های ژاپنی پرداختند. نتایج حاکی از این است که هنگامی که اجتناب مالیاتی شرکتها افزایش می‌یابد سودآوری نیز افزایش پیدا می‌کند. همچنین بین اجتناب مالیاتی شرکت‌ها و تقویت حاکمیت شرکتی نیز رابطه مثبت معناداری وجود دارد.

رشید و همکاران^۴ [۲۴] به بررسی رابطه همزمانی قیمت سهام و افشای داوطلبانه پرداخته که نتایج نشان داد نه تنها اطلاعات عمومی بلکه اطلاعات خصوصی نیز بر قیمت سهام تأثیر دارد و ارتباطی U شکل بین همزمانی و افشای داوطلبانه را فراهم می‌کند. همچنین نتایج رابطه مثبت و معنادار بین همزمانی قیمت سهام و سطح افشای داوطلبانه شرکت را نشان داد.

بینتی شفای و همکاران [۱۳] به بررسی رابطه مدیریت سود، اجتناب مالیاتی و مسئولیت اجتماعی شرکت پرداختند. جامعه آماری شامل شرکت‌های پذیرفته شده در بورس مالزی که در مجموع شامل ۸۰۶ شرکت می‌باشند و نهایتاً ۲۶۰ شرکت بعنوان نمونه مورد بررسی قرار گرفتند. نتایج حاکی از این مدیریت سود اجتناب از مالیات، رفتارهای اختیاری مدیریت است و انتظار بر این است که افشا مسئولیت اجتماعی شرکت را تحت تأثیر قرار دهند.

¹ Gassen et al

² Qiu & et al

³ Neifar & Ajili

⁵ Onuma, Hiroshi and Kato

⁴ Rasheed et al

چی و همکاران [۱۵] به بررسی رابطه غیرخطی بین انگیزه‌های پاداش مدیریت و اجتناب مالیاتی شرکت پرداختند. جامعه آماری تحقیق شامل شرکت‌های آمریکایی در طی سالهای ۱۹۹۲ الی ۲۰۱۰ میلادی می‌باشد. به منظور تحلیل فرضیات از مدل رگرسیونی استفاده گردید که در مدل مربوطه متغیر وابسته اجتناب مالیاتی و متغیر مستقل نیز انگیزه‌های پاداش مدیریت در نظر گرفته شد. اجتناب مالیاتی با استفاده از سه شاخص (نسبت مجموع سه سال مالیات نقدی پرداختی به درآمد قبل از مالیات، تفاوت بین سود حسابداری و سود مشمول مالیات شرکت، باقیمانده حاصل از مدل رگرسیونی) اندازه‌گیری شد و متغیر انگیزه‌های پاداش مدیریت با استفاده از لگاریتم طبیعی میزان سهام مدیریت اندازه‌گیری شد. محققین دریافتند که انگیزه‌های پاداش مدیریت با اجتناب مالیاتی یک رابطه مثبت معنادار دارد.

کوستر و همکاران [۱۹] در پژوهشی به بررسی تاثیر توانایی مدیریت بر اجتناب مالیاتی پرداختند. نتایج پژوهش آنها نشان داد که مدیران توانمند به دلیل درک بالایی که از محیط عملکردی شرکت‌ها دارند، می‌توانند تصمیمات تجاری را با استراتژی‌های مالیاتی همسو کرده و فرصت‌های برنامه ریزی مالیاتی موثر را شناسایی کنند. آنها به شواهد قابل اعتمادی مبنی بر مشارکت مدیران توانمند در فعالیت‌های اجتناب مالیاتی (که پرداخت مالیات نقدی شرکت‌ها را کاهش می‌دهد) دست یافتند.

از مطالعات داخلی مرتبط با موضوع نیز به موارد زیر می‌توان اشاره نمود:

محمدی و کریمی دلدار [۱۰] به بررسی تأثیر عدم اطمینان اقتصادی و شاخص‌های افشاگری مسئولیت اجتماعی بر همزمانی قیمت سهام در شرکت‌های پذیرفته شده در سازمان بورس اوراق بهادار تهران در طی دوره زمانی ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۸ پرداخته که یافته‌های آنها نشان داد نرخ تورم بر همزمانی قیمت سهام تأثیر منفی و معنادار و نرخ ارز و نرخ بهره بر همزمانی قیمت سهام تأثیر مثبت و معناداری دارد. اما، شاخص‌های مسئولیت اجتماعی شرکت بر همزمانی قیمت سهام تأثیر معناداری ندارد.

جبارزاده کنگرلویی و همکاران [۵] تأثیر افشای حسابداری بر همزمانی قیمت و ریسک ریزش قیمت سهام را با تأکید بر کیفیت راهبری شرکتی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران بررسی کرده‌اند. نتایج نشان داد افشای اطلاعات حسابداری بر همزمانی قیمت سهام تأثیر مثبت و معنی‌داری دارد. اما، افشای اطلاعات حسابداری بر ریسک سقوط قیمت سهام تأثیر معنی‌داری ندارد. سایر نتایج پژوهش از آن حکایت داشت که کیفیت راهبری شرکتی بر رابطه بین افشای اطلاعات حسابداری و همزمانی قیمت سهام تأثیر معنی‌داری ندارد.

فلاح‌زاده ابرقویی و همکاران [۸] رابطه دوطرفه بین افشای اطلاعات با همزمانی و ریسک سقوط قیمت سهام را در بازه زمانی ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۴ بررسی کرده‌اند. نتایج نشان داد بین افشای اطلاعات با همزمانی و ریسک سقوط قیمت سهام در بورس اوراق بهادار تهران رابطه دوطرفه وجود دارد که تأیید این رابطه دوسویه و متقابل با نظریه‌های نمایندگی و علامت‌دهی سازگاری دارد. زیرا، بر اساس تئوری نمایندگی افزایش سطح افشا باعث کاهش عدم تقارن اطلاعاتی، افزایش کنترل و نظارت بر عملکرد، افزایش اطمینان سرمایه‌گذار و کاهش ریسک سقوط قیمت سهام می‌شود.

همان‌گونه که ملاحظه شد در پژوهش‌های قبلی به صورت تخصصی، تحقیقات متمرکزی روی بحث بررسی تأثیر مفاهیم حسابداری بر همزمانی قیمت سهام در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران صورت نگرفته و یا به صورت جسته و گریخته و تک فرضیه این موضوع مورد بررسی قرار گرفته است. این در صورتی است تحقیق حاضر با توجه به ماهیت موضوع، برای اولین بار در کشور اثر مفاهیم حسابداری بر همزمانی قیمت در شرکت‌های بورسی را بررسی نموده است.

فرضیه‌های پژوهش

- فرضیه اول: اجتناب مالیاتی بر همزمانی قیمت سهام تأثیر معناداری دارد.
 فرضیه دوم: محافظه کاری حسابداری بر همزمانی قیمت سهام تأثیر معناداری دارد.
 فرضیه سوم: هزینه‌های سیاسی بر همزمانی قیمت سهام تأثیر معناداری دارد.
 فرضیه چهارم: سیاست تقسیم سود بر همزمانی قیمت سهام تأثیر معناداری دارد.
 فرضیه پنجم: ایفای نقش مسئولیت اجتماعی بر همزمانی قیمت سهام تأثیر معناداری دارد.

روش شناسی پژوهش

این پژوهش با توجه به عدم امکان کنترل کلیه متغیرهای مربوطه نمی‌تواند از نوع تحقیقات تجربی محض باشد اما، با توجه به تجزیه و تحلیل اطلاعات گذشته، از نوع تحقیقات نیمه تجربی است. همچنین، با توجه به اینکه نتایج بدست آمده به حل یک مشکل یا موضوع خاص می‌پردازد، از لحاظ هدف کاربردی و از لحاظ روش از نوع تجزیه و تحلیل همبستگی است که با رویکرد رگرسیون خطی چندمتغیره و از طریق نرم افزار *Eviews10* انجام شده است. اطلاعات متغیرهای پژوهش از پایگاه‌های کدال، مرکز مالی ایران و بورس اوراق بهادار تهران جمع‌آوری شده است. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سالهای ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۸ است که برحسب حداکثر اطلاعات موجود (روش حذف سیستماتیک) و با رعایت محدودیت‌های زیر تعداد ۱۳۱ شرکت به‌عنوان نمونه آماری مورد مطالعه انتخاب شده‌اند:

۱. به‌منظور همگنی نمونه آماری در سال‌های مورد بررسی، کلیه شرکت‌های نمونه قبل از سال ۱۳۸۹ در بورس اوراق بهادار تهران پذیرفته شده و طی سال‌های ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۸ به‌طور متمادی فعالیت داشته باشند.
۲. پایان سال مالی منتهی به ۲۹ اسفندماه باشد.
۳. جزو شرکت‌های واسطه‌گری مالی و سرمایه‌گذاری نباشند.
۴. طی دوره مورد بررسی تغییر سال مالی نداده باشند.
۵. کلیه داده‌های مدنظر آنها در دسترس باشد.

الگوی پژوهش

$$\text{SYNC}_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 \text{Tax Avoid}_{i,t} + \beta_2 \text{Accounting Conservatism}_{i,t} + \beta_3 \text{Political Cost}_{i,t} + \beta_4 \text{DPR}_{i,t} + \beta_5 \text{CSR}_{i,t} + \beta_6 \text{size}_{i,t} + \beta_7 \text{Liquid}_{i,t} + \beta_8 \text{Loss}_{i,t} + \beta_9 \text{Age}_{i,t} + \beta_{10} \text{MBV}_{i,t} + \beta_{11} \text{CFO}_{i,t} + \beta_{12} \text{ROA}_{i,t} + \varepsilon_{i,t} \quad (۱) \text{ رابطه}$$

متغیر وابسته

$SYNC$: همزمانی قیمت سهام است که برای سنجش آن داریم:

$$Synch = \log \frac{R^2}{1-R^2} \text{ رابطه (۲)}$$

R^2 ضریب تعیین حاصل از تغییرات دو عامل، بازده ماهانه بازار و بازده ماهانه صنعت در یک سال مالی و تأثیر آن بر بازده ماهانه سهام شرکت است.

$$R_{i,t} = \alpha + \beta_1 R_{m,t-1} + \beta_2 R_{m,t} + \beta_3 R_{m,t+1} + \beta_4 R_{I,t-1} + \beta_5 R_{I,t} + \beta_6 R_{I,t+1} + \varepsilon_{i,t} \text{ رابطه (۳)}$$

$R_{i,t}$: بازده سهام شرکت با توجه به نوسان قیمت سهام، سود نقدی، سود سهمی و افزایش سرمایه محاسبه می‌شود. بازده کل با استفاده از رابطه زیر قابل محاسبه است:

ارزش سهام در پایان سال - ارزش سهام در ابتدای سال + سود نقدی + آورده نقدی سهامداران

ارزش سهام در ابتدای دوره + آورده نقدی سهامداران

$R_{m,t}$: بازده بازار شرکت محاسبه بازده روزانه بازار نیز با استفاده از شاخص قیمت و نقدی سهام به شرح زیر صورت می‌پذیرد:

$$R_{mt} = \frac{TEDPIX_{t+1} - TEDPIX_t}{TEDPIX_t} \text{ رابطه (۴)}$$

که در آن $TEDPIX_t$ شاخص قیمت و نقدی می‌باشد.

$R_{I,t}$: بازده صنعت معادله فوق را برای دوره ۱۲ ماهه در هر سال برآورد می‌کنیم. در معادله فوق R^2 به عنوان مقیاسی برای سنجش هم‌زمانی قیمت عمل می‌کند.

متغیر مستقل

شاخص اجتناب مالیاتی (Tax avoidance): برای اندازه‌گیری این شاخص از دو معیار به شرح زیر استفاده شده است:

الف) تفاوت سود حسابداری و سود مشمول مالیات: تفاوت سود حسابداری (سود قبل مالیات) و سود مشمول مالیات (از تقسیم هزینه مالیات بر نرخ قانونی مالیات بدست می‌آید) شرکت i در سال t که از طریق تفاوت سود حسابداری (سود قبل از کسر مالیات) و سود مشمول مالیات با تقسیم بر ارزش دفتری دارایی‌ها محاسبه شده است. به طوری که اگر بیشتر از میانه باشد عدد یک و در غیر این صورت صفر را می‌پذیرد. ب) نسبت هزینه مالیات و سود قبل مالیات: از تقسیم هزینه مالیات شرکت i در سال t بر درآمد قبل از مالیات شرکت i در سال t به دست می‌آید. به طوری که اگر بیشتر از میانه باشد عدد صفر و در غیر این صورت یک را می‌پذیرد.

پس از تعیین عدد برای هر سال شرکت، شاخص اجتناب مالیاتی به شرح زیر محاسبه می‌شود.

$$Tax Avoidance = \frac{\sum_{j=1}^m d_j}{\sum_{j=1}^m H_j} \text{ رابطه (۵)}$$

در این رابطه، $\sum d_j$ بیانگر کلیه اقلامی است که امتیاز یک گرفته‌اند و $\sum H_j$ بیانگر کلیه اقلامی است که ارزش صفر یا یک در مورد آنها لحاظ شده است. به این ترتیب در مورد هر شرکت شاخص اجتناب مالیاتی اندازه‌گیری شده و در دامنه صفر تا یک قرار می‌گیرد.

محافظه‌کاری حسابداری (Accounting conservatism): برای اندازه‌گیری آن از مدل گیولی و هین [۲۴] استفاده شده و بر اساس مدل زیر محاسبه شده است:

$$\text{رابطه (۶)} = \left[(-1) \times \left(\frac{\text{اقلام تعهدی عملیاتی}}{\text{جمع داراییها در اول دوره}} \right) \right] = \text{محافظه کاری}$$

اقلام تعهدی عملیاتی از تفاوت سود خالص و جریان نقدی عملیاتی بعلاوه هزینه استهلاک به دست می‌آید.

هزینه سیاسی شرکت (Political Cost): برای اندازه‌گیری شاخص هزینه‌های سیاسی از معیارهای زیر استفاده شده است.

الف) نسبت کل دارایی‌های ثابت به کل فروش: برابر نسبت کل دارایی‌های ثابت به کل فروش شرکت است. به طوری که اگر بیشتر از میانه باشد عدد یک و در غیر این صورت صفر را می‌پذیرد.

ب) ریسک سیستماتیک: برابر با ریسک سیستماتیک شرکت در پایان سال است که از اطلاعات ارائه شده بورس در دسترس است. به طوری که اگر بیشتر از میانه باشد عدد یک و در غیر این صورت صفر را می‌پذیرد.

ج) مالیات: نشان دهنده نسبت هزینه مالیات به سود قبل از کسر مالیات شرکت است. به طوری که اگر بیشتر از میانه باشد عدد یک و در غیر این صورت صفر را می‌پذیرد.

د) اندازه شرکت: نشان‌دهنده لگاریتم کل دارایی‌های شرکت است. به طوری که اگر بیشتر از میانه باشد عدد یک و در غیر این صورت صفر را می‌پذیرد.

پس از تعیین عدد برای هر سال شرکت، شاخص هزینه سیاسی به شرح زیر محاسبه می‌شود.

$$\text{رابطه (۷)} = \frac{\sum_{j=1}^m d_j}{\sum_{j=1}^m H_j} = \text{Political Cost}$$

در این رابطه، $\sum d_j$ بیانگر کلیه اقلامی است که امتیاز یک گرفته‌اند و $\sum H_j$ بیانگر کلیه اقلامی است که ارزش‌های صفر یا یک در مورد آنها لحاظ شده است. به این ترتیب در مورد هر شرکت شاخص هزینه سیاسی اندازه‌گیری شده و در دامنه صفر تا یک قرار می‌گیرد.

سیاست تقسیم سود شرکت (DPR): برابر با نسبت سود تقسیمی هر سهم به سود هر سهم می‌باشد. شاخص مسئولیت اجتماعی (CSR): برای سنجش رتبه مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها از روش تحلیل محتوای با رویکرد شاخص مطابق رابطه زیر استفاده می‌شود:

$$\text{رابطه (۸)} = \frac{\text{تعداد اقلام افشا شده}}{\text{تعداد کل اقلام قابل افشا}} = \text{CSR}$$

در این رویکرد اگر یک قلم از افشای اقلام مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها انجام شده باشد، امتیاز یک و اگر افشا نشده باشد امتیاز صفر داده می‌شود. در پژوهش حاضر، در صورتی که هر کدام از شاخص‌های (زیست محیطی، محصولات و خدمات، منابع انسانی، مشتریان، اجتماعی، فرهنگی - اعتقادی و انرژی) بر اساس تحقیق وارچیز [۲۶] در گزارش‌های فعالیت هیأت‌مدیره شرکت‌ها، افشا شده باشند به آن شاخص عدد یک و در صورتی که افشا نشده باشد به آن عدد صفر صفر تعلق می‌گیرد.

متغیرهای کنترل

اندازه شرکت (*SIZE*): برابر با لگاریتم طبیعی جمع دارایی‌های شرکت است.
نقدینگی شرکت (*Liquid*): برابر است با نسبت وجه نقد و معادل وجه نقد به مجموع دارایی‌های شرکت.
زیان‌دهی (*Loss*): متغیر موهومی است که اگر شرکت شرکت در سال جاری زیان داشته باشد عدد یک و در غیر این صورت صفر است.

سن شرکت (*Age*): برابر است با لگاریتم طبیعی سن شرکت از تاریخ تأسیس.
نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری (*MBV*): برابر با نسبت ارزش بازار حقوق صاحبان سهام به ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام شرکت تعریف شده است.

جریان نقد عملیاتی (*CFO*): برابر با جریان نقد عملیاتی شرکت است و با کل دارایی‌های شرکت تعدیل شده است.

بازده دارایی‌ها (*ROA*): برابر با نسبت سود خالص به کل دارایی‌های شرکت است.

یافته‌های پژوهش

آمار توصیفی

آمار توصیفی به تلخیص، توصیف و توضیح ویژگی‌های مهم داده‌ها می‌پردازد که نتایج آن برای متغیرهای این تحقیق در جدول (۱) نشان داده شده است.

جدول (۱). آماره‌های توصیفی متغیرهای الگو*

متغیر	میانگین	میانه	انحراف معیار	بیشینه	کمینه
همزمانی قیمت سهام	۳۰/۳۹۰	۳۰/۲۰۶	۰/۹۹۴	۲۷/۲۲۳	۳۵/۹۰۲
اجتناب مالیاتی	۰/۴۹۶	۰/۵۰	۰/۱۷۶	۱	۰
محافظه کاری حسابداری	۰/۰۲۲	۰/۰۱۹	۰/۱۲۳	۰/۳۷۵	-۰/۳۵۵
هزینه سیاسی شرکت	۰/۵۲۷	۰/۵۰	۰/۲۵۵	۱	۰
سیاست تقسیم سود	۰/۵۵۶	۰/۶۴۰	۰/۳۹۶	۱/۳۵۵	۰
مسئولیت اجتماعی شرکت	۰/۱۴۴	۰/۱۳۳	۰/۰۵۲	۰/۵۰	۰/۰۳۳
اندازه شرکت	۶/۰۲۲	۵/۹۶۶	۰/۶۹۲	۸/۴۱۴	۴/۳۵۶

متغیر	میانگین	میانه	انحراف معیار	بیشینه	کمینه
نقدینگی شرکت	۰/۰۴۰	۰/۰۲۶	۰/۰۴۰	۰/۲۰۸	۰/۰۰۲
سن شرکت	۱/۵۴۲	۱/۵۹۱	۰/۱۷۰	۱/۸۲۶	۰/۹۰۳
نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری	۱/۸۶۰	۱/۵۷۷	۰/۸۵۴	۶/۳۷۴	۱/۰۰۵
نسبت جریان نقد عملیاتی به کل دارایی‌ها	۰/۱۲۴	۰/۱۰۷	۰/۱۲۵	۰/۴۵۱	-۰/۲۳۲
بازده دارایی‌ها	۰/۱۰۲	۰/۰۸۶	۰/۱۲۹	۰/۴۵۴	-۰/۳۳۹
آمار توصیفی متغیرهای دوجبهی					
زیان‌ده بودن شرکت	۰/۱۱۲	۰	۰/۳۱۶	۱	۰

با توجه به نتایج بدست آمده از آماره‌های توصیفی متغیرهای تحقیق و نزدیک به هم بودن میانگین و میانه در بیشتر متغیرهای تحقیق، می‌توان بیان کرد که کلیه متغیرها از توزیع مناسبی برخوردارند. افزون بر این، آماره‌های انحراف معیار، ضریب کشیدگی و چولگی نیز به منظور بررسی نرمال بودن توزیع داده‌ها بکار گرفته می‌شوند. داده‌های مربوط به متغیرهای مستقل و وابسته از توزیع نرمال برخوردار هستند زیرا، متغیرها دارای حداقل فاصله از ارزش ارایه شده برای کشیدگی می‌باشند. افزون بر این، متغیر سیاست تقسیم سود شرکت دارای میانگین تقریبی ۵۵ درصدی است که نشان دهنده پرداخت بالای سود تقسیمی در شرکت‌های ایرانی است که می‌تواند ناشی از سطح تورم بالا در اقتصاد کشور باشد. همچنین، متغیر نقدینگی شرکت دارای میانگین حدود ۴ درصد است که نشان دهنده مشکل نقدینگی بالا در شرکت‌های ایرانی است. افزون بر این، متغیر بازده دارایی‌ها دارای میانگین تقریبی ۱۰ درصدی است که با توجه به نرخ تورم در یک دهه اخیر نشان دهنده آن است که شرکت‌های پذیرفته شده بازده متناسبی کسب نکردند که می‌تواند ناشی از شرایط تحریمی باشد.

بررسی پایایی متغیرها

در این پژوهش، با استفاده از آزمون لوین، لین و چو (۲۰۰۲) پایایی متغیرهای پژوهش مورد آزمون قرار گرفت. در صورتی که متغیرهای پژوهش پایا نباشند؛ چه در مورد داده‌های سری زمانی و چه در داده‌های ترکیبی باعث بروز مشکل رگرسیون کاذب خواهد شد. نتایج آزمون نشان می‌دهد که تمامی متغیرها پایا هستند. لازم به توضیح است متغیرهای موهومی در آزمون پایایی لحاظ نشده است. نتایج این آزمون در جدول (۲) ارائه شده است:

جدول (۲). نتایج آزمون پایایی متغیرها با استفاده از نرم افزار *Eviews* *

متغیرها	آماره‌ی آزمون لوین، لین و چو	سطح خطا
همزمانی قیمت سهم	-۲۹/۰۷۰	۰/۰۰۰

متغیرها	آماره‌ی آزمون لوین، لین و چو	سطح خطا
اجتناب مالیاتی	-۷/۱۰۵	۰/۰۰۰
محافظه کاری حسابداری	-۲۵/۸۲۳	۰/۰۰۰
هزینه سیاسی شرکت	-۲۱/۴۲۴	۰/۰۰۰
سیاست تقسیم سود	-۲۵۹/۴۸	۰/۰۰۰
مسئولیت اجتماعی شرکت	-۲۵/۳۹۲	۰/۰۰۰
اندازه شرکت	-۶/۶۵۹	۰/۰۰۰
نقدینگی شرکت	-۲۰/۳۰۴	۰/۰۰۰
سن شرکت	-۶۲/۴۸۹	۰/۰۰۰
نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری	-۳۳/۷۳۹	۰/۰۰۰
نسبت جریان نقد عملیاتی به کل دارایی‌ها	-۲۳/۶۳۷	۰/۰۰۰
بازده دارایی‌ها	-۱۵/۸۰۲	۰/۰۰۰

همان‌طور که ملاحظه می‌شود متغیرهای پژوهش در سطح اطمینان ۹۹ درصد پایا هستند. بنابراین، می‌توان پارامترها را بدون نگرانی از کاذب بودن آن‌ها برآورد کرد.

آمار استنباطی

با توجه به مبانی نظری پژوهش، پنج فرضیه تدوین شده که در ادامه به بررسی آنها پرداخته شده است. البته لازم است، قبل از برازش مدل پژوهش، آزمون چاو و هاسمن برای نمونه پژوهش انجام شود [3] فرضیات آزمون چاو به صورت زیر است:

H_0 : روش داده‌های تلفیقی

H_1 : روش داده‌های ترکیبی

نتایج حاصل از آزمون چاو برای مدل پژوهش در جدول (۳) نشان داده شده است.

جدول (۳). نتایج آزمون F لیمر برای مدل‌های پژوهش*

مدل مورد بررسی	آماره	سطح خطا	روش پذیرفته شده
مدل پژوهش	۱/۳۸۵	۰/۰۰۴	روش داده‌های ترکیبی

با توجه به آماره و سطح خطای آزمون چاو برای مدل پژوهش، نتایج حاکی از عدم تأیید فرض H_0 بوده است، در نتیجه، الگوی روش داده‌های ترکیبی ارجح است. لازم است برای انتخاب از بین الگوی داده‌های تابلویی با اثرات ثابت یا داده‌های تابلویی با اثرات تصادفی، آزمون هاسمن نیز انجام شود. نتایج مربوط به آزمون هاسمن نیز در جدول (۴) نشان داده شده است.

جدول (۴). نتایج آزمون هاسمن برای مدل‌های پژوهش

الگوی مورد بررسی	آماره	سطح خطا	روش پذیرفته شده
مدل اول پژوهش	۱۴/۱۲۴	۰/۲۹۲	روش اثرات تصادفی

همانطور که در جدول (۴) قابل مشاهده است، نتایج حاکی از آن است که الگوی روش اثرات ثابت برای الگوی پژوهش، روش ارجح است. بنابراین، در ادامه به تخمین مدل پژوهش، با توجه به روش ارجح پرداخته شد. در ادامه برای بررسی فرضیه‌های پژوهش، نتایج تخمین مدل پژوهش با روش اثرات تصادفی، در جدول (۵) ارائه شده است.

جدول (۵). نتایج تخمین مدل پژوهش*

متغیر	ضریب متغیر	انحراف استاندارد	آماره t	سطح خطا
عرض از مبدا	-۳۰/۷۷۷	۰/۳۹۶	-۷۷/۶۴۴	۰/۰۰۰
اجتناب مالیاتی	۲/۹۷۳	۱/۰۷۱	۲/۷۷۵	۰/۰۰۸
محافظه کاری حسابداری	۱/۰۵۵	۰/۳۳۶	۳/۱۴۱	۰/۰۰۱
هزینه سیاسی شرکت	۰/۱۲۷	۰/۱۱۰	۱/۱۵۲	۰/۳۴۹
سیاست تقسیم سود	-۰/۰۷۵	۰/۰۸۷	-۰/۸۶۰	۰/۳۸۹
مسئولیت اجتماعی شرکت	-۰/۱۱۶	۰/۰۵۰	-۲/۳۱۷	۰/۰۲۰
اندازه شرکت	-۲/۹۱۷	۰/۴۸۱	-۶/۰۵۹	۰/۰۰۰
نقدینگی شرکت	۰/۱۴۰	۰/۷۰۸	۰/۱۹۷	۰/۸۴۳
زیان‌ده بودن شرکت	۰/۰۹۸	۰/۱۱۴	۰/۸۶۳	۰/۳۸۷
سن شرکت	-۰/۹۳۵	۰/۴۷۱	-۱/۹۸۶	۰/۰۴۵
نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری	۰/۰۳۳	۰/۰۳۲	۱/۰۲۷	۰/۳۰۴
نسبت جریان نقد عملیاتی به کل دارایی‌ها	-۱/۲۰۷	۰/۶۲۲	-۱/۹۳۸	۰/۰۵۲
بازده دارایی‌ها	۱/۰۱۷	۰/۶۴۸	۱/۵۷۰	۰/۱۱۶
ضریب تعیین		۰/۴۶۸		
ضریب تعیین تعدیل شده		۰/۴۲۹		
آماره‌ی دوربین-واتسون		۲/۰۰۱		
آماره‌ی F		۲/۳۵۳		
احتمال آماره‌ی F		۰/۰۰۰		

با توجه به نتایج قابل مشاهده در جدول (۵) و با توجه آماره‌ی F بدست آمده (۲/۳۵۳) و سطح خطای آن (۰/۰۰۰)، می‌توان ادعا کرد که در سطح اطمینان ۹۹ درصد، در مجموع الگوی تحقیق از معناداری بالایی برخوردار است. همچنین، با توجه به ضریب تعیین تعدیل شده بدست آمده برای الگو که برابر ۴۲ درصد است، می‌توان بیان کرد که در مجموع متغیرهای مستقل و کنترل تحقیق بیش از ۴۲ درصد تغییرات متغیر وابسته را توضیح می‌دهند. افزون بر این، با توجه به مقدار آماره‌ی دوربین واتسون که برابر ۲/۰۰۱ است، می‌توان ادعا کرد که خودهمبستگی مرتبه‌ی اول میان باقی‌مانده‌های الگو وجود ندارد. همچنین، نتایج بدست آمده نشان می‌دهد از میان متغیرهای کنترل، تنها متغیر اندازه شرکت و سن شرکت تاثیر معناداری بر همزمانی قیمت سهام دارند.

نتیجه گیری و پیشنهادات

در این پژوهش بررسی اثر مفاهیم حسابداری بر همزمانی قیمت سهام در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداخته شد. بدین منظور فرضیه‌هایی برای بررسی این موضوع تدوین و با استفاده از اطلاعات در دسترس به تجزیه و تحلیل آن پرداخته شد.

در فرضیه اول بر اساس نتایج جدول (۵)، ضریب متغیر اجتناب مالیاتی شرکت برابر ۲/۹۷۳ و سطح خطای آن ۰/۰۰۸ است. با توجه به ضریب مثبت این متغیر و سطح معناداری آن، می‌توان ادعا کرد که اجتناب مالیاتی شرکت تاثیر مثبت معناداری بر همزمانی قیمت سهام دارد. مطابق مبانی نظری شرکت‌های دارای اجتناب مالیاتی بالاتر دارای چانه‌زنی‌های سیاسی بیشتری هستند و به دلیل روابط سیاسی قوی‌تر از شفافیت و سطح نظارتی ضعیف‌تری برخوردار هستند. در نتیجه، به دلیل شفافیت کمتر، معمولاً افشاهای ضعیف‌تری را نسبت به سایر شرکت‌ها دارا هستند. لذا این انتظار وجود دارد که در شرکت‌ها با اجتناب مالیاتی بالاتر، همزمانی قیمت سهام بیشتر باشد. با توجه به سطح معناداری، فرضیه اول در سطح خطای ۵ درصد تایید می‌شود [۱۹].

در فرضیه دوم بر اساس نتایج جدول (۵)، ضریب متغیر محافظه‌کاری حسابداری برابر ۱/۰۵۵ و سطح خطای آن ۰/۰۰۱ است. با توجه به ضریب مثبت این متغیر و سطح معناداری آن، می‌توان ادعا کرد که محافظه‌کاری حسابداری تاثیر مثبت معناداری بر همزمانی قیمت سهام دارد. مطابق مبانی نظری شرکت‌های دارای محافظه‌کاری بالاتری هستند معمولاً از سطح شفافیت کمتری نیز برخوردار هستند و اخبار خوب را با تاخیر به بازار عرضه کرده که به مساله شفافیت آسیب خواهد زد. لذا این انتظار وجود دارد که با شفافیت کمتر شاهد همزمانی قیمت سهام بیشتری باشیم. بنابراین، با توجه به سطح معناداری، فرضیه دوم در سطح خطای ۵ درصد تایید می‌شود [۱۴].

در فرضیه سوم بر اساس نتایج جدول (۵)، ضریب متغیر هزینه‌های سیاسی شرکت برابر ۰/۱۲۷ و سطح خطای آن ۰/۲۴۹ است. با توجه به ضریب مثبت این متغیر و سطح معناداری آن، می‌توان ادعا کرد که هزینه‌های سیاسی شرکت تاثیر مثبت غیرمعناداری بر همزمانی قیمت سهام دارد. مطابق مبانی نظری شرکت‌های دارای هزینه‌های سیاسی بالاتر دارای چانه‌زنی‌های سیاسی بیشتری هستند و به دلیل روابط سیاسی قوی‌تر در تامین مالی از طریق بانک‌ها ارتباطات سیاسی قوی دارند. در نتیجه، به دلیل تامین

مالی از طریق بانک این شرکت‌ها برای تامین مالی وابستگی به بازار سرمایه در مقایسه با سایر شرکت‌ها ندارند. بنابراین به دلیل عدم وابستگی به بازار این گونه شرکت‌ها معمولاً دقت‌دهنده شفافیت را ندارند و معمولاً افشاهای ضعیف‌تری را نسبت به سایر شرکت‌ها دارا هستند. لذا این انتظار وجود دارد که در شرکت‌ها با ارتباطات سیاسی بالاتر، همزمانی قیمت سهام بیشتر باشد. بنابراین، با توجه به سطح معناداری، فرضیه سوم در سطح خطای ۵ درصد رد می‌شود.

در فرضیه چهارم بر اساس نتایج جدول (۵)، ضریب متغیر سیاست تقسیم سود برابر $0/075-$ و سطح خطای آن $0/389$ است. با توجه به ضریب مثبت این متغیر و سطح معناداری آن، می‌توان ادعا کرد که سیاست تقسیم سود شرکت تاثیر مثبت غیرمعناداری بر همزمانی قیمت سهام دارد. مطابق مبانی نظری شرکت‌های با پرداخت سود توزیعی بالاتر از شرایط مالی قوی‌تری برخوردار هستند و به درجه‌ای از ثبات و شفافیت در گزارشگری مالی دست یافته‌اند بنابراین این شرکت‌ها ترسی از ارائه اطلاعات مربوط ندارند و تلاش می‌کنند اعتمادی را که طی سال‌های اخیر کسب کرده‌اند را حفظ کنند تا منافع سرمایه‌گذاران آسیب نبیند. لذا این انتظار وجود دارد که در شرکت‌ها با سیاست تقسیم سود بالاتر شاهد سطح شفافیت و افشای بیشتری باشیم. لذا این انتظار وجود دارد که با افزایش شفافیت شاهد همزمانی قیمت سهام کمتری باشیم. در نتیجه، با توجه به سطح معناداری، فرضیه چهارم در سطح خطای ۵ درصد رد می‌شود.

در فرضیه پنجم بر اساس نتایج جدول (۵)، ضریب متغیر مسئولیت اجتماعی شرکت برابر $0/116-$ و سطح خطای آن $0/020$ است. با توجه به ضریب منفی این متغیر و سطح معناداری آن، می‌توان ادعا کرد که مسئولیت اجتماعی شرکت تاثیر منفی معناداری بر همزمانی قیمت سهام دارد. مطابق مبانی نظری شرکت‌های دارای افشای مسئولیت اجتماعی بالاتر دارای مسئولیت‌پذیری بیشتر و برنامه نظارتی دقیق‌تری هستند. لذا این انتظار وجود دارد که با شفافیت و مسئولیت‌پذیری بالاتر شاهد همزمانی قیمت سهام کمتری باشیم. بنابراین، با توجه به سطح معناداری، فرضیه پنجم در سطح خطای ۵ درصد تایید می‌شود [۱۳].

در پایان با توجه به نتایج به‌دست آمده پیشنهاد می‌شود:

۱. به مدیران شرکت‌ها توصیه می‌شود که به منظور افزایش محتوای اطلاعاتی قیمت سهام که منجر به اطمینان سرمایه‌گذاران به سرمایه‌گذاری می‌گردد با استفاده از مفاهیم حسابداری ذکر شده، در جهت ارتقاء کیفیت اطلاعات مالی خود تلاش نموده و در ارزیابی شرکت‌ها و اتخاذ تصمیم‌های سرمایه‌گذاری به میزان همزمانی قیمت سهام در همه گزارش‌های ارائه شده از جمله گزارش فعالیت هیأت مدیره توجه نمایند.
۲. مراجع استانداردگذار، شرکت‌ها را ملزم به افشای اطلاعات مربوط به سطح بازده شرکت، صنعت و بازار نمایند تا سرمایه‌گذاران راحت‌تر بتوانند شرکت‌ها را مورد ارزیابی قرار دهند و تصمیمات منطقی اتخاذ نمایند.

فهرست منابع

۱. ابراهیمی، محمد و سعیدی، علی. (۱۳۸۹). "تأثیر متغیرهای حسابداری و ویژگی‌های شرکت بر قیمت سهام شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران". **بررسی‌های حسابداری و حسابرسی**، ۱۷(۶۲): ۱-۱۶.
۲. اعتمادی، حسین و چالاک، پری. (۱۳۸۴). "رابطه بین عملکرد و تقسیم سود نقدی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار". **بررسی‌های حسابداری و حسابرسی**، ۱۲(۱): ۳۱-۴۷.
۳. افلاطونی، عباس. (۱۳۹۲). "تجزیه و تحلیل آماری با Eviews در تحقیقات حسابداری مالی، مدیریت مالی و علوم اقتصادی". تهران، انتشارات ترمه.
۴. ثقفی، علی و ابراهیمی، ابراهیم. (۱۳۸۸). رابطه تدوین استانداردهای حسابداری با کیفیت اطلاعات حسابداری. **بررسی‌های حسابداری و حسابرسی**، ۱۶(۵۷): ۳۳-۵۰.
۵. جبارزاده کنگرلویی، سعید، متوسل، مرتضی و بهنمون، یعقوب. (۱۳۹۸). "افشای اطلاعات حسابداری، همزمانی قیمت سهام و ریسک ریزش قیمت سهام با تأکید بر کیفیت راهبری شرکتی". **پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی**، ۱۱(۴۴): ۱۰۱-۱۲۲.
۶. دولو، مریم. (۱۳۹۵). "عدم شفافیت اطلاعات مالی، همزمانی و ریسک ریزش قیمت سهام". **حسابداری مدیریت**، ۹(۳۱): ۳۳-۴۹.
۷. شجاع، طیب و شجاع، اسماعیل. (۱۳۹۱). "بررسی مقایسه‌ای بین تغییرات سود تقسیمی و تغییرات قیمت سهام در شرکت‌های مواد غذایی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران". **پژوهشگر (مدیریت)**، ۲۶(۹): ۱۵-۲۲.
۸. فلاحزاده ابرقویی، احمد، تفتیان، اکرم و حیرانی، فروغ. (۱۳۹۸). "بررسی رابطه‌ی افشای اطلاعات با همزمانی قیمت سهام و ریسک سقوط آن با استفاده از سیستم معادلات همزمان". **دانش سرمایه‌گذاری**، ۱۰(۳۶): ۱۶۹-۱۹۴.
۹. قائمی، محمدحسین، فرجی ملایی، سمانه و کیانی، آیدین. (۱۳۹۲). بررسی واکنش بازار نسبت به ورود یا خروج از فهرست شاخص پنجاه شرکت فعال تر در بورس اوراق بهادار تهران. **فصلنامه مدیریت دارایی و تأمین مالی**، ۳(۳): ۳۳-۴۸.
۱۰. محمدی، محمد و کریمی دلدار، بهنام. (۱۴۰۰). "بررسی تأثیر عدم اطمینان اقتصادی و شاخص‌های افشاگری مسئولیت اجتماعی بر همزمانی قیمت سهام در شرکت‌های پذیرفته شده در سازمان بورس اوراق بهادار تهران". **رویکردهای پژوهشی نوین در مدیریت حسابداری**، ۶۰(۹): ۷۵-۹۸.

۱۱. مران جوری، مهدی و علی خانی، رضیه. (۱۳۹۳). "افشای مسئولیت‌های اجتماعی و راهبری شرکتی". **بررسی‌های حسابداری و حسابرسی**، ۲۱(۳): ۳۲۹-۳۴۸.
۱۲. همت‌فر، محمود و مقدسی، منصور. (۱۳۹۲). "بررسی کیفیت افشا (قابلیت اتکا و به‌موقع بودن) بر ارزش سهام شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران". **بررسی‌های حسابداری و حسابرسی**، ۲۰(۲): ۱۳۳-۱۴۷.
13. Binti Shafai, N. Azlan Bin Amran, Yuvaraj Ganesan (2018). Earnings Management, Tax Avoidance and Corporate Social Responsibility: Malaysia Evidence. **International Academic Journal of Accounting and Financial Management**, Vol. 5, No. 3, pp. 41-56
14. Bornemann, Tobias, Tax Avoidance and Accounting Conservatism (February 1, 2018). WU **International Taxation Research Paper Series** No. 2018-04. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3114054>
15. Chee, Seungmin. Choi, w. Shin, J (2017). The Non-Linear Relationship Between CEO Compensation Incentives and Corporate Tax Avoidance. **The Journal of Applied Business Research** – May/June 2017. Volume 33, Number.
16. Gassen, J., Skaife, H. A. & Veenman, D. (2020). "Illiquidity and the measurement of stock price synchronicity". **Contemporary Accounting Research**, 37(1): 419–456.
17. Givoly, D and Hayn, C. (2000). The changing time-series properties of earnings, cash flows and accruals: has financial accounting become more conservative? **Journal of Accounting and Economics**, 29 (1): 287–320.
18. Johnston, J. A. (2009). "Accrual's quality and price synchronicity". **Louisiana State University Doctoral Dissertations**.
19. Kim, J. B. & Zhang, L. (2016). Accounting conservatism and stock price crash risk: firm-level evidence. **Contemporary Accounting Research**, 33(1), 412–441.
20. Koester, A., Shevlin, T., Wangerin, D. (2016). The role of managerial ability in corporate tax avoidance. http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2753152
21. Lin, J. C., Sanger, G. C., & Booth, G. G. (1998). "External information costs and the adverse selection problem: A comparison of NASDAQ and NYSE stocks". **International Review of Financial Analysis**, 7(2): 113-136.
22. Neifar, S. & Ajili, H. (2019). "CEO characteristics, accounting opacity and stock price synchronicity: Empirical evidence from German listed firms". **Corporate Accounting & Finance**, 30(2): 29-43.
23. Onuma, Hiroshi and Kato, Keikichi, Corporate Tax Avoidance, Debt Ratio, and Corporate Governance: Evidence from Japan (April 11, 2018). Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3161179>
24. Qiu, B., Yu, J. & Zhang, K. (2020). "Trust and Stock Price Synchronicity: Evidence from China". **Journal of Business Ethics**, 167(1): 97-109.

25. Rasheed, M. S., Saeed, H. B. Yousaf, T. & Javed, F. (2018). "Stock price synchronicity and voluntary disclosure in perspective of Pakistan". **European Online Journal of Natural and Social Sciences**, 7(2): 265-274.
26. Vourvachis, P. (2007). On the use of content analysis (CA) in corporate social reporting (CSR): Revisiting the debate on the units of analysis and the ways to define them. **British Accounting Association Annual**.

Investigating the Effect of Accounting Concepts on Stock Price Synchronization

Javad Nikkar (PhD)¹©

Assistant Prof, Accounting, Faculty of Humanities, East Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

Arezo Fathalian

MSc of Accounting, Islamic Azad University, East Tehran Branch, Tehran, Iran

(Received: 29 January 2022; Accepted: 9 July 2022)

Objective: The purpose of this study is to investigate the effect of accounting concepts on the concurrency of stock prices in companies listed on the Tehran Stock Exchange. The concepts of accounting in this study include corporate social responsibility, tax avoidance, accounting conservatism, Political cost and corporate dividend policy.

Methods: For this purpose, five hypotheses for compiling and data related to 131 member companies of the stock exchange for the period between 2010 to 2019 have been analyzed. The research regression model has been investigated and tested using a panel data approach with a random effects approach.

Results: The results show that the corporate social responsibility by increasing the level of supervision and accountability has reduced information asymmetry and information complexity, which ultimately has led to a reduction in stock price synchrony. Also, the results indicate that corporate tax avoidance and accounting conservatism have increased the level of stock price synchronicity due to their effect on reducing transparency and increasing information complexity. However, other results confirm that the company's political cost and dividend policy do not have a significant effect on the concurrence of stock prices.

Conclusion: The results indicate that accounting concepts with respect to the effect that can have on the information environment of the company, the degree of corporate transparency and the level of supervision required as a factor affecting the level of stock price synchronization in companies listed on the Tehran Stock Exchange.

Keywords: Synchronization of Stock Prices, Accounting Concepts, Company Information Environment And Level of Transparency.

¹ j.nickar@gmail.com ©(Corresponding Author)